

โรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบที่มีได้ระบุรายละเอียด (Unspecified Meningitis)

โรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบเป็นโรคที่เกิดจากเชื้อก่อโรคหลายชนิด เช่น แบคทีเรีย ไวรัส เชื้อรา และพยาธิ เป็นต้น อาการสำคัญที่พบบ่อย ได้แก่ ไข้ ส่วนใหญ่ไข้สูงตลอดเวลา ปวดศีรษะรุนแรง อาเจียน คอแข็ง หากไม่ได้รับการรักษาผู้ป่วยจะมีอาการกระสับกระส่าย สับสน ซึมลง หมดสติ⁽¹⁾

โรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบที่มีได้ระบุรายละเอียด เป็นการรายงานผู้ป่วยที่มีอาการเข้าได้กับนิยามของโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ แต่ไม่ได้ระบุชนิดของเชื้อก่อโรค ในปี พ.ศ. 2557 (ค.ศ. 2014) สำนักระบาดวิทยา ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบที่ไม่ได้ระบุรายละเอียด จำนวน 2,113 ราย สูงกว่าปี พ.ศ. 2556 จำนวน 182 ราย อัตราป่วย 3.25 ต่อประชากรแสนคน สูงกว่าปี พ.ศ. 2556 (2.99 ต่อประชากรแสนคน) เสียชีวิต 10 ราย อัตราป่วยตายร้อยละ 0.47 อัตราส่วนเพศหญิงต่อเพศชาย เท่ากับ 1 : 1.4 กลุ่มอายุที่พบอัตราป่วยสูงสุด คือ กลุ่มอายุ 0 - 4 ปี เท่ากับ 6.93 ต่อประชากรแสนคน รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 65 ปี ขึ้นไป (5.44), 55 - 64 ปี (3.57), 35 - 44 ปี (3.06), 45 - 54 ปี (2.97), 25 - 34 ปี (2.74), 15 - 24 ปี (2.49), 10 - 14 ปี (2.04) และ 5 - 9 ปี (1.46) (รูปที่ 1) สัดส่วนอาชีพที่พบสูงสุด คือ รับจ้าง ร้อยละ 27.31 รองลงมา ได้แก่ เกษตรกรรม (22.34%) ในปกครอง (21.39%) นักเรียน (14.06%) และงานบ้าน (8.47%) เป็นสัญชาติไทยร้อยละ 97.11 รองลงมา คือ พม่า (1.89%) พบผู้ป่วยสูงสุดในเดือนมิถุนายน จำนวน 219 ราย และต่ำสุดในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 133 ราย ผู้ป่วยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 70.94 และเขตเทศบาล (29.06) มีรายงานจากโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไปมากที่สุด ร้อยละ 70.18 รองลงมา คือ โรงพยาบาลชุมชน (26.88%) และคลินิก/รพ.เอกชน (2.27%) ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาประเภทผู้ป่วยใน ร้อยละ 55.94 และผู้ป่วยนอก (44.06%)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา ภาคเหนือมีอัตราป่วยสูงสุดทุกปี ในปี พ.ศ. 2557 อัตราป่วยเท่ากับ 5.22 ต่อประชากรแสนคน (รูปที่ 2) รองลงมา ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (4.37) ภาคใต้ (2.27) และภาคกลางต่ำสุดทุกปี (1.51) จังหวัดที่มีอัตราป่วยต่อประชากรแสนคนสูงสุด คือ จังหวัดกำแพงเพชร (16.73) รองลงมา ได้แก่ มุกดาหาร (15.93) อำนาจเจริญ (13.33) แพร่ (10.55) ลำปาง (9.28) สุราษฎร์ธานี (9.27) หนองคาย (8.33) อุตรดิตถ์ (8.25) จันทบุรี (7.42) และกระบี่ (7.27) (รูปที่ 5) ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2548 - 2556) พบว่าอัตราป่วยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น แต่อัตราป่วยตายมีแนวโน้มลดลง (รูปที่ 3) ปี พ.ศ. 2557 จำนวนผู้ป่วยรายเดือนสูงกว่าค่ามัธยฐาน 5 ปี (พ.ศ. 2552 - 2556) ไม่มีฤดูการการระบาดที่ชัดเจน และจำนวนผู้ป่วย ปี พ.ศ. 2557 มากกว่า ปี พ.ศ. 2556 (รูปที่ 4)

จากฐานข้อมูลระบบเฝ้าระวังเหตุการณ์ (Event based surveillance) สำนักระบาดวิทยา ได้รับรายงานการสอบสวนโรคเบื้องต้น พบผู้ป่วยจำนวน 5 ราย อายุระหว่าง 4 - 14 ปี เพศชาย ร้อยละ 80 ผู้ป่วยทั้งหมดอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ มีพฤติกรรมเสี่ยง คือ ได้รับวัคซีน JE DTP และ BCG ไม่ครบตามเกณฑ์ และมีประวัติเลี้ยงสุกรในบริเวณบ้าน หรือสัมผัสสุกร

หนึ่งในเชื้อที่เป็นสาเหตุก่อโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบที่สำคัญในเด็ก คือ *Haemophilus influenzae* ซึ่งขณะนี้มีการฉีดวัคซีนป้องกันโรค แต่ยังไม่มีการใช้อย่างแพร่หลายในประเทศไทย⁽²⁾ ดังนั้น ข้อมูลการเฝ้าระวังเชื้อที่เป็นสาเหตุของโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ จึงมีความสำคัญเพื่อทราบระบาดวิทยาของโรค ทั้งนี้ ระบบรายงานโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ ผู้รายงานสามารถระบุเชื้อก่อโรคที่เป็นสาเหตุของโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบได้ แต่การรายงานโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบที่ระบุสาเหตุไม่ได้นั้น อาจเกิดจากไม่ได้เก็บตัวอย่างส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ จึงทำให้ไม่ทราบชนิดของเชื้อก่อโรคได้ หรือในกรณีที่ทราบผลวินิจฉัยชนิดของเชื้อก่อโรคแต่ไม่รายงาน ดังนั้น การตรวจวินิจฉัยทางห้องปฏิบัติการ การบันทึกและการรายงานสาเหตุของโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ จึงมีความสำคัญในการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนควบคุมและป้องกันโรคต่อไป

สรุป ปี พ.ศ. 2557 อัตราป่วยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปีที่แล้ว กลุ่มอายุ 0 - 4 ปี มีอัตราป่วยสูงสุด 6.93 ต่อประชากรแสนคน อาชีพรับจ้าง มีสัดส่วนสูงสุด ร้อยละ 27.31 ผู้ป่วยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 70.94 การรายงานผู้ป่วยส่วนใหญ่ มาจากโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป ร้อยละ 70.18 ภาคเหนือ มีอัตราป่วยสูงสุด 5.22 ต่อประชากรแสนคน และ จังหวัดกำแพงเพชร มีอัตราป่วยสูงสุด 16.73 ต่อประชากรแสนคน

เอกสารอ้างอิง

1. เยื่อหุ้มสมองอักเสบ [สืบค้นวันที่ 8 พฤษภาคม 2558] เข้าถึงได้จาก <https://www.doctor.or.th/doctorme/disease/12679>
2. วัคซีนป้องกันโรคติดเชื้ออหิวาต์ [สืบค้นวันที่ 8 พฤษภาคม 2558] เข้าถึงได้จาก www.thaipediatics.org/file_upload/files/4-11-01-56.pdf

ผู้เรียบเรียง

อภิชาติ สถาวรวิวัฒน์

บรรณาธิการวิชาการ

ดร.นพ.ปณิธิ รั่มวิริยะ, นายวันชัย อาจเขียน

Fig.1

Reported Cases of Meningitis uns. by Age-group, Thailand, 2010 - 2014

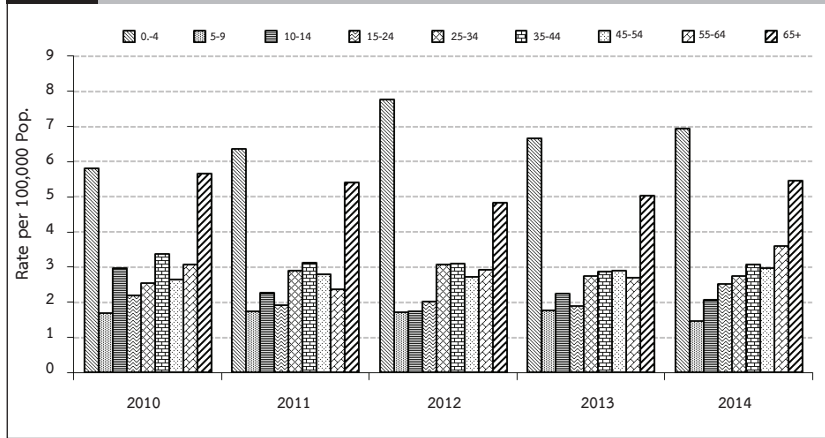

Fig.2

Reported Cases of Meningitis uns. per 100,000 Population by Region, Thailand, 2010 - 2014

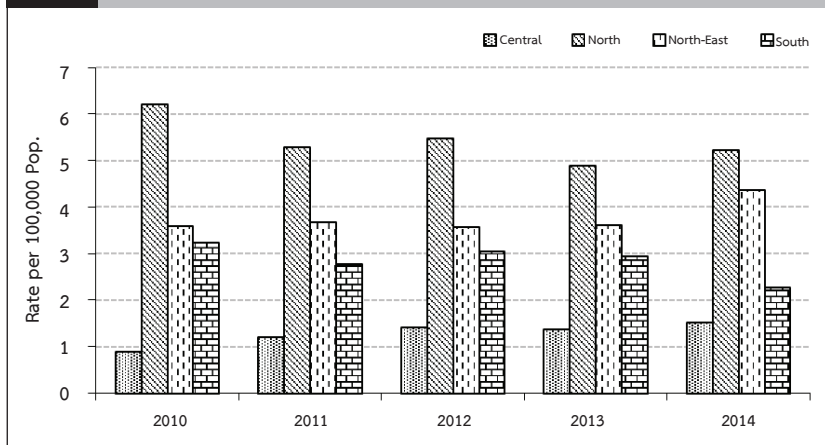

Fig.3

Reported Cases of Meningitis uns. per 100,000 Population and Case Fatality Rate by Year Thailand, 2005 - 2014

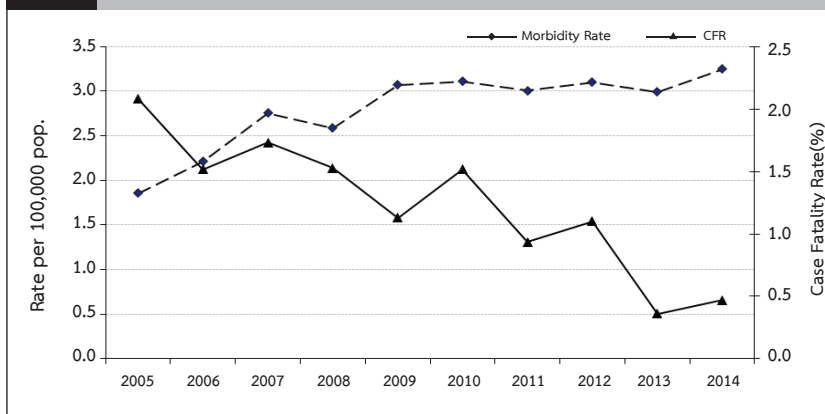

Fig.4 Reported Cases of Meningitis,uns. by Month, 2013, Median 2009-2013, 2014 Thailand

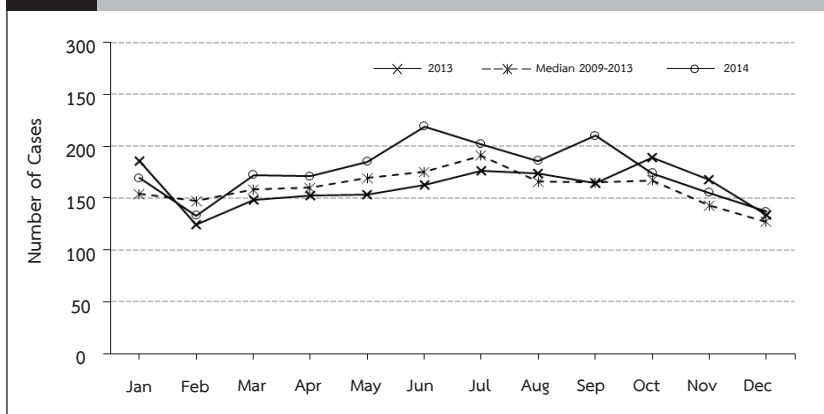

Fig.5 Reported Cases of Meningitis Uns. per 100,000 Population by Province, Thailand, 2014

